

НАЦИОНАЛЕН ВЕСТНИК

ТРАКИЯ

Брой 17 • год. ХСVII • 11 септември 2020 г. • цена 0,40 лв.

www.stdbg.org

На фокус

Симеон Николов: Османското господство е водещ мотив във всички действия на Турция

На стр. 3

КРАСИМИР ПРЕМЯНОВ:

СЪЮЗЪТ ЩЕ ОТБЕЛЕЖИ 125 ГОДИНИ ОТ НАЧАЛОТО НА ОРГАНИЗИРАНОТО ТРАКИЙСКО ДВИЖЕНИЕ

ИНТЕРВЮ НА Д-Р ВАНЯ ИВАНОВА
С ПРЕДСЕДЕТЕЛЯ НА СТДБ

– Г-н Премянов, през 2021 г. се навършват 125 години от началото на организираното тракийско движение? Съюзът на тракийските дружества в България ще отбележи ли подобаващо годишнината?

– Тракийска организация създаде своя съвременна традиция с провеждането на масови прояви на исторически места и дати. Като радетели на тракийската кауза, която е неотделима част от българската, ние ще останем верни на своята традиция и през следващата година, ще организираме и участваме в ключови и символни за тракийската организация събития, които ще минат под

мотото „125 години организирано тракийско движение в България“. За целта е изработена програма.

– 125-годишната история на Тракийската организация е свидетел на многобройни вътрешни борби, конфликти и опити за разцепление. С какви мотиви беше направен последният опит за разцепление?

– Като всяко обществена организация и тракийската не е застрахована от вътрешни борби и разцепления. Опити за разцепление се наблюдават още в далечната 1921 г., както и след това. През последните години много конюнктурни личности и партии се опитаха да приватизират и използват тракийската кауза, като трамплин за собствено кариерно израстване или лично облагодетелстване, но успехите им бяха временни. Предишното ръководство

на Съюза, основавайки се на морални императиви е предоставило част от материалната база на организацията на тракийските дружества срещу уставни задължения да отчитат част от приходите си в СТДБ. За съжаление живеем във времена, в които морални императиви и уставни задължения за някои не означават нищо. Но за мнозинството тракийци моралът е издигнат в култ и те отказват да приемат разпиляването на имуществото на организацията и смяната на предназначението на тракийските домове, някои от които са превърнати в магазини, ресторанти, кантори и казина. Съюзът на тракийските дружества в България е създаден от достойни хора, чиито наследници днес са ентузиастни, работещи в цялата страна, които с нищо не заслужават недостойния подход от страна на председатели на дружества във Варна, Бургас, Кърджали и Пловдив, позволяващи си да се възползват от имуществото, което принадлежи на всички тракийци и е изградено със средства, предоставени от Съюза и от държавата.

Продължава на 2-а стр.

НАПУСНА НИ ПРОФ. Д-Р ИВАН ФИЛЧЕВ

На 21 август 2020 г. ни напусна дългогодишният деятел на тракийското движение в България проф. д-р Иван Филчев. Иван Георгиев Филчев е роден на 5 март 1923 г. в гр. Малко Търново. Основното си образование получава в родния си град, а гимназиалното – в Търговската гимназия в Бургас. След отбирането на военната си служба започва трудовата си дейност в Малко Търново и две години участва в управлението на околийския център. Междувременно се записва в Стопанския факултет на Софийския университет. След дипломирането си през 1949 г. остава на работа в София.

От 1951 г. е военизиран и изпратен в Министерството на отбраната като офицер. Следва аспирантура във Военно-политическата академия в Москва и след успешната защита на докторска дисертация по история се завръща в София. От 1960 г. до 1989 г. е преподавател във Военната академия „Г.С.Раковски“ – София, професор по история и политология, началник катедра „Политология“, Председател на Научния съвет по философски и педагогически науки. Няколко поколения български офицери са негови слушатели и възпитаници. Автор е на публикации в областта на военната история, националната сигурност и политологията. След пенсионирането си през 1989 г. полковник (о.з.) проф. Иван Филчев е редовен член и действителен участник в Клуба на

запасните офицери при Военната академия и в работата на Съюза на офицерите и сержантите от резерва и запаса.

Родом от най-революционния район на Странджа, проф. Филчев е генетично свързан с историята и борбите на тракийските българи. От ранна възраст се включва в тракийското движение – първо в родното му Малко Търново, като студент в София – в Софийското студентско тракийско дружество, а впоследствие в Странджанската секция Тракийското дружество в София, чийто председател е повече от 20 години. Сред 1989 г. активно участва във възраждането на Тракийската организация. От 1992 г. е неизменен член на Върховния комитет на Съюза на тракийските дружества в България. Член е на редакцията на в. „Тракия“. От 2000 г. до 2011 г. е директор на Тракийския научен институт. С многобройните си изследвания, сред които и фундаменталният труд „Тракийският въпрос и тракийското движение в България“, с интензивната си лекционна и организационна дейност той широко пропагандира и защитава тракийската кауза и постиженията на българския национален дух. За своите заслуги е удостоен с най-високите отличия на Съюза на тракийските дружества в България. Награждаван е и с високи държавни отличия. На своята сесия от 19.07.2013 г. Общинският съвет на Община Малко Търново гласува единодушно решение за удостояването на проф. д-р Иван Георгиев Филчев със званието „почетен гражданин“ на гр. Малко Търново в израз на своята признателност, почит и уважение към проф. Филчев и неговото дело, посветено на тракийската кауза.

Продължава на 2-а стр.

Старозагорският митрополит Киприан дирижира „Страсти по Матей“

На големия християнски празник Успение Богородично – 28 август по стар стил, в 21,00 часа на Античния форум „Августа Траяна“ Старозагорският митрополит Киприан ще дирижира митрополитата „Страсти по Матей“ от митрополит Иларион. Негово високо преосвещенство е член на Централното ръководство на СТДБ.

Солисти на премиерното изпълнение на произведението са Емилия Иванова, Ивайло Джурев и Ивайло Йовчев, участват още хор и оркестър на Държавна опера-Стара Загора. „В творбата се съдържат текстове от живота на Исус Христос от първия ден на Страстната седмица до Възкресение Христово. Първата част на произведението се нарича „Свещен плач“ – тогава, когато Евангелието разказва как Исус Христос

е влязъл вече и разпоредил на своите ученици да намерят място за Тайната вечеря. Следват Велики Вторник и Велика Сряда, Велики Четвъртък, когато Той измива нозете на своите ученици и Разпети Петък, когато е заловен и над него вече е съда до Възкресението – Неделя, когато всички се радваме, че Животът надделява над Смъртта. Творбата е голяма, в 44 части, които описват страданията

на Господ Исус Христос. Музиката е много красива, барокова, наподобява музиката на Бах.“ – разказва Старозагорски митрополит Киприан. Негово Високопреосвещенство вече е дирижирал „Реквием“ на Волфганг Амадеус Моцарт и „Симфония № 9“ от Лудвиг ван Бетховен със Старозагорската опера. Казва, че митрополитският жезъл и диригентската палка са еднакво тежки.

Композиторът на творбата – Митрополит Иларион (светско име: Григорий Валериевич Алфеев) е сред най-известните съвременни руски богослови и църковни дипломати, патолог и композитор, доктор по философия на Оксфордския университет, доктор по богословие на Светосергиевския богословски институт в Париж.

Снимка Държавна опера-Стара Загора

НАЦИОНАЛНОТО ЗНАМЕ ЩЕ СЕ ВЕЕ НАД ПАМЕТНИКА НА КАПИТАН ПЕТКО ВОЙВОДА В ХАСКОВО

По идея на тракийско дружество „Георги Сапунаров“ и читалище „Тракия“ Община Хасково ще направи обновление около паметника на Капитан Петко войвода. Предвижда се

поставяне на гранитна настилка - подход към паметника, както и площадка за полагане на венци и цветя. Нов вид ще има указателното табло до паметника с кратки данни за жи-

вота и делото на легендарния тракийски войвода, изписани на български, гръцки и английски. Новост ще бъде големият пилон, който ще се издига край монумента. На него ще се

развява 8-метрово национално знаме. Общинската дирекция „Архитектура и строителство“ е изработил специален проект, който всички тракийци в Хасково очакват в скоро

време да бъде реализиран. По случай 175-годишнината от рождението на Капитан Петко читалището на дружеството и читалището засадиха бор край монумента.

ЛЕТОПИСЕЦЪТ В ТЪРНОВО СЕЙМЕН

Хасковското читалище „Тракия“ отбеляза 170 г от рождението на Захари Стоянов

И в условията на епидемичната обстановка читалище „Тракия“ в Хасково продължава своята дейност, спазвайки всички мерки. То отбеляза 170 г от рождението на българския революционер, политик, журналист и писател Захари Стоянов, Неговото име е завинаги вписано в историята на Симеоновград в Хасковска област. Дейността на революционния комитет в Търново-Сеймен, както се е наричал градът през 1873 г., е свързана със Захари Стоянов „Съдбата го изхвърля на малката железопътна станция Сеймен – работник по

простото немско сукно“, допълва той житейски подробности от всекидневието. Присъствието на чужденци, служители на железопътната станция, помага на З. Стоянов да научи френски език. В „Записки по българските въстания“ първият историограф на Априлското въстание отбелязва, че в Търново Сеймен съществува революционен комитет, „състоящ се от местни жители, живущи там старозагорчани и работници по железниците“. В резултат на тези контакти Захари Стоянов взема участие и в Старозагорското въстание (1875 г.). След потушаването на въстанието заедно с Георги Икономов той успява да се добере до Търново Сеймен, отправя се към Одрин, а после с влака към Харманли, където се укрива при началника на жп станцията.

Улица в Симеоновград, наречена на неговото име, днес напомня за Захари Стоянов, според когото „един народ не може да живее без примери на доблест и самопожертвуване, горко му, ако той би останал без подобен пътеводителен знак.“

* * *

Хасковските тракийци имаха възможност да разгледат виртуално и специалният вестник, издаден от Националния литературен музей послучай 170 години от рождението на Иван Вазов. Така те отбелязаха юбилея на народния поет, който е учителствувал в Свиленград и е посветил вълнуващо стихотворение на града на своята младост.

ПОТОМЦИТЕ СА ПРИЗНАТЕЛНИ

95 години от заселването на тракийските бежанци в с. Генерал Инзово

КАЛИНКА МИТРЕВА

Топъл августовски ден. На площад „Тракия“ в с. Ген. Инзово пред паметника на тракийските бежанци цари празнично оживление. Веят се знамената: националният трикоълор, знамето на община „Тунджа“, на Европейския съюз и тракийското знаме. Звучат патриотични песни. Тук са дошли хора от различни поколения, но събрани от най-топли чувства на почит и преклонение пред саможертвата на хилядите невинни жертви. Тази година се навършват 95 години от заселването на тракийските бежанци в с. Генерал Инзово и 15 години от издигането на единствения по рода си паметник в България посветен на трагизма и героизма на хилядите невинни жертви на тракийци.

1925 година. Бягаха разпръснати като стадо без пастир, като агнета за заколение, оставени на произвола на съдбата – гладни, жадни, смъртно уморени, без надежда-дни и нощи. Скръбни хора – мъже, жени, майки с деца, старци, прокудени от домовете си със силата и цялата жестокост на турския ятанг те търсят спасение в майката Родина България. Те са бежанци. Тези преломни съдби събират в себе си цялата величава трагичност на тракийската Голгота.

На паметника четем надписа: „Достоинството на един народ е неговата памет“. Ето защо признателните потомци всяка година отбелязват своята почит пред жертвите на хилядите тракийски мъченици. Гости на тази паметна дата са: Нели Славова-председател на общинския съвет в община „Тунджа“, Георги Георгиев-кмет на община „Тунджа“, Станчо Ставрев – заместник кмет на община „Тунджа“, Мартин Енев – кмет на с. Генерал Инзово, Михаил Вълков-председател на тракийско дружество в Ямбол и зам. председател на ЦР на СТДБ, общински съветници.

Участие в тържественото честване взеха и фолклорна група „Тракийски напеви“ с ръководител Маринка Василева. В своето вълнуващо и затрогващо слово Маринка Василева-председателка на тракийското дружество „Капитан Петко войвода“ се обърна с думи на благодарност към гостите и всички присъстващи жители на селото, дошли тук пред паметника да почетат своето преклонение и смирение пред героизма и силата на българския дух.

Венци и цветя бяха поднесени на паметника от всички гости и представители на различни партийни и обществени организации, а така също и от местните жители на село Генерал Инзово.

СЪЮЗЪТ ЩЕ ОТБЕЛЕЖИ 125 ГОДИНИ ОТ...

Продължение от 1-а стр.

– **Ръководството на СТДБ предприе ли мерки за защита интересите на организацията?**

– След като членовете на Върховния комитет години наред бяха свидетели на неизпълнение на уставните задължения от страна на цитираните председатели на тракийски дружества, проблемът беше обсъден във Върховния комитет и на Централно ръководство. Единодушно беше гласувано решение за изключване от СТДБ на въпросните председатели, но не и на редовите тракийци. Гласувано бе и решение да се заведат съдебни дела срещу четирите дружества за грубо погазване на Устава на Съюза и неизпълнение на уставните им задължения. Всички дела са спечелени от СТДБ в различни съдебни райони. Това доказва, че стратегията, изработена от Централното ръководство и Върховния комитет за защита интересите на тракийци е правилна. От това материално не може да се спечели, но Съюзът се оказа морален победител.

Най-неприятни бяха опитите да се присвоят имената на Съюза и неговите структури. Ръководството на СТДБ от доста време разполага с разширена интелектуална собственост чрез запазването на основните наименования и марки в Патентното ведомство, за да не бъдат те предмет на посегателство от недобросъвестни лица. Защитата на нашите интереси по закон и чрез съдебната система бе продължена в Бургаския окръжен съд, чи-

ето решение защити правото ни да носим името Съюз на тракийските дружества в България и постанови, че присвоилите си името „Съюз на тракийските дружества“ трябва да преустановят използването на наименованието и да се отпишат от Агенцията по вписванията. Що си отнася до 125-та годишнина от началото на организираното тракийско движение в България, тегърва ще имаме поводи да говорим за предстоящото честване.

НАПУСНА НИ...

Продължение от 1-а стр.

На 25 август т.г. в ритуалната зала на Централните софийски гробища, за да се сбогуват с проф. Иван Филчев дойдоха тракийци и колеги на българския учен и общественик, свързан с трагичната съдба на тракийските бежанци. Тук бяха Красимир Премянов - председател на СТДБ, Краснодар Беломорски – зам. председател на ЦР на Съюза, член кор. проф. Васил Проданов – директор на ТНИ, д-р Ваня Стоянова – научен секретар на ТНИ, които поднесоха съболезнования на семейството и близките от името на тракийци. Венци и съболезнователни адреси бяха поднесени от името на Илиян Янчев – кмет на Малко Търново и от

Съюза на тракийските дружества в България.

В съболезнователния адрес на СТДБ до семейството на проф. Иван Филчев, подписано от председателя Красимир Премянов се казва: С прискърбие научихме за кончината на нашия обичан приятел и съмишленик професор д-р Иван Филчев. Виден български учен и общественик, той беше дълбоко свързан и съпричастен с трагичната съдба на тракийските бежанци. Като член на Върховния комитет на Съюза на тракийските дружества в България и дългогодишен директор на Тракийския научен институт проф. Филчев работеше активно за тракийската кауза, оставяйки трайна следа след себе си.

С мъдростта на учен, с многобройните си изследвания, сред които и фундаменталният труд „Тракийският въпрос и тракийското движение в България“, с интензивната си лекционна и орга-

низационна дейност, той широко пропагандираше и защитаваше тракийската кауза и постиженията на българския национален дух. За своите заслуги е удостоен с най-високите отличия на Съюза на тракийските дружества в България. Награждаван е и с високи държавни отличия.

Той, макар и посмъртно, ще остане в нашите редици като човек и личност с ярка позиция, който не измени на идеалите, с горещо тракийско сърце и силна воля за отстояване на тракийската кауза, която отдавна се е превърнала в мисия на нашия живот.

Приемете моите съболезнованията, както и тези на Централното ръководство, на Върховния комитет на Съюза на тракийските дружества в България и на Тракийския научен институт. Поклон пред паметта му!

Симеон Николов:

ОСМАНСКОТО НАСЛЕДСТВО Е ВОДЕЦ МОТИВ ВЪВ ВСИЧКИТЕ ДЕЙСТВИЯ НА ТУРЦИЯ

ИНТЕРВЮ НА
ЕМИЛ СПАХИЙСКИ, „ТРУД“

В началото на Милениума едва ли някой си е представял как ще изглежда светът през 2020 г. Глобален тероризъм, нови войни, Доналд Тръмп, Путин, глобална пандемия. От друга страна всеки би предположил, че Турция и Гърция няма да спрат да се хапят и ритат по кокалчетата. Днес обаче повече от всякога двете държави са близко до въоръжен конфликт, най-вече защото е замесена думата газ. Природният газ, който бе открит в Средиземно море е достатъчна причина за изстрел по против-

ника. Българското дипломатическо общество навърши 20 години и издаде сборника „Накъде отива светът. Глобалният политически лабиринт през погледа на български дипломати.“

– Какви бяха водещите Ви мотиви да издадете книгата, господин Николов?

– Книгата е резултат от усилията на група автори дипломати, посланици, бивши заместник-министри, представители в ООН, директори на институти, чийто имена са известни в медиите със своите анализи и професионален опит. Всички те са членове на Българското дипломатическо дружество, което навърши 20 години. Необходимостта от такава книга произтича от трудно предсказуемата трансформация на световния ред и последствията за региона на Балканите и Черно море, както и от ускорението, което получиха всички процеси с кризата, свързана с COVID-19. Аз бих добавил и слабата чувателност на разпиляната и политизирана българска експертиза и липсата на визия в политиките, надхвърляща хоризонта на мандата им. На този фон е обезпокоително продължаване на една външна политика без собствено лице и свой почерк и тревожното състояние на българската дипломатическа служба. Като автори ние предложихме едно съчетание между практика и теория и дадохме отговори и предложения по редица актуални въпроси. Казват, че дипломатията

е изкуство, но не по-маловажна е способността на политиките да се вслушват и разчитат знаците на това изкуство

– Струва ми се, че Турция и Гърция са наистина близко до въоръжен конфликт, едва ли пълномасщабна война, но до конфликт. Каква е причината? Кой носи отговорност?

– Ескалацията в Източното Средиземноморие бе предизвикана от Турция и вина за това има толерантното отношение на ЕС и НАТО към нашата съседка заради важното и стратегическо положение и политиката и на изнудване на Брюксел с милиарди срещу контрола над бежанците. Това обяснява, защо толкова дълго си затваряхме очите за нарушенията на международното право от турска страна в Сирия и Либия, а сега и във водите и въздушното пространство на Гърция и Кипър. НАТО допусна груба грешка, когато на декемврийската си среща на високо равнище отхвърли оплакванията на Гърция с обяснението, че това били двустранни проблеми. Такъв аргумент подкопава доверието на останалите страни-членки в член Пети на Вашингтонския договор. Едва на 16 август ЕС, който няма единна политика към Турция, я призова незабавно да прекрати сондажите за газови находища в Средиземно море, но Ердоган направи обратното- удължи срока и изостри тона. Заявената подкрепа на Франция за Гърция определено

промени баланса на силите в разстановката им при евентуален военен сблъсък.

– Накъде отива Турция?

– Турция окончателно обръща гръб на своето светско и проевропейско развитие и избира ислямската перспектива, което демонстрира ефектно с промяна на статута на „Света София“ и превръщането и отново в джамия. Ако отбележите на картата предните турско военни постове в Иракски Кюрдистан, окупираните

провинции в Северна Сирия, ангажиментите и в Либия, която 350 г. бе част от Османската империя, както и стратегията и „Синя Родина“, обхващаща три морета, ще видите, че именно османското наследство е водещ мотив във всичките и действия. Крайната цел е отмяна на договора от Лозана, който бе принудена да подпише през 1923 г. ЕС и НАТО се държат така, сякаш не разбират, че ако наложи доминацията си в Средиземно море, Турция ще контролира всички маршрути за доставка на енергоносители, а чрез установяването си в Либия ще диктува миграционните потоци не само от Близкия Изток, но вече и от Африка, заплашвайки Европа. Редица факти обаче предизвикват съмнение, дали ще е в състояние да продължи експанзията си във всички географски посоки. Това са: изолацията и в международен план, икономическата криза- ахилесовата пета на Турция, състоянието на личния състав на въоръжените сили, вътрешнополитическата опозиция от проевропейските партии и др. Тактическият и съюз с Русия започва да изтънява. Руските системи за ПВО С-400 още не са въведени на бойно дежурство, а за доставка на технологията вече не се говори. На проведените през юни изпитания на С-400 съвместно със самолети F-16, вероятно са присъствали американски експерти. След като каналът, който се строи северно от Истанбул, свърже двете морета, ще отпадне значението на

конвенцията от Монтьро, която е само за естествени проливи, а с това и основното съображение на Русия да не допусне постоянното настаняване на НАТО и САЩ в Черно море.

– Къде е българската дипломатия в този сложен лабиринт?

– Българската дипломатия е обезличена. Политиката ни няма свой почерк. България няма самочувствието да предлага и отстоява свои предложения, а изчаква да се присъедини към общите такива. Основната дейност на министерството на външните работи е сведена до протокол, консулски услуги и поддръжане на рутинно представителство в международните организации. Решения се вземат без експертен анализ. Загубихме инициативата на Балканите. Занемарихме в много случаи двустранните отношения и загубихме пазари. Втората група проблеми е свързана с кадровия разгром в МВнР. Занижени критерий и шуробаджанашина доведоха до назначаване на хора, невладеещи чужди езици на необходимата степен. На изчезване са дипломатите с редки езици. Посланическият статут бе сведен до ниво на изхабени политически величия с нулеви познания в областта на дипломатията. В нарушение на закона, който допуска максимално 20% политически назначения, днес усилено се търсят места за „свои“ хора. При назначаване на генерални консули, където не се изисква указ на президента, външните назначения дори прехвърлят 50%. Създаде се каста от посланици, които прелитат от столица в столица, без задължителен 2 годишен престой в България.

Необходим е повече контрол и върху практиката да се продават сгради в чужбина с уникално местоположение.

– Вътрешнополитическата ситуация в България вреди или помага за позиционирането ни на международната сцена?

– България е позната като най-бедната и най-корумпирана страна и преди сегашната политическа

криза. Авторитетът трябва с нещо да се заслужи. Нашите партньори са информирани много добре първо от посолствата си в София и често използват нашите слабости в свой интерес. Въпросът е, дали виждат алтернатива за промяна. Не може да се предлагат конституционни промени от управление и НС с крайно нисък рейтинг, които хората очевидно вече не искат. Зад фасадата на българската демокрация стават много неща, които европейците не разбират и не приемат. Те се възхищават на индивидуалните ни таланти и се учудват на колективната ни неспособност да оправим красивата си страна. Вместо да пишат неадекватни текстове за промяна на Конституцията, партиите трябва да обърнат внимание на подбора на свои кандидати за бъдещо НС, в това е разковничето, а след това ще стигнем и до нужните промени в Конституцията. Трудно се разсича възелът от зависимости, но няма да е леко и изчистването от окопалите се в управлението калинки. Необходимо ни е повече държавническо мислене. Не може защитниците на мафията да се сравняват с Левски. Ние сме на път да загубим ценностната си система, която ни крепи като нация. Станахме жертва на преход, който опростачи някои от по-податливите. Проблемът е, че днешното поведение на хората е въпрос на манталитет, а промяната му иска време. А както разсъждава обществото, така го управляват. Демократичната култура се възпитава трудно. Липсата и води до граждански войни. (Със съкращения)

Нашият гост

Симеон Николов е директор на Центъра за стратегически изследвания на сигурността, избраната и международните отношения. Бивш заместник-министър на отбраната, главен експерт в администрацията на президента, дългогодишен дипломат, член на УС на БДД, основател и главен редактор на издание за анализи в сигурността и международните отношения.

КАРТА НА ТУРЦИЯ, В ГРАНИЦИТЕ НА КОЯТО Е И ПОЛОВИН БЪЛГАРИЯ

„Съобщение“ до гърците се изпраща с провокативна публикация в личния му акаунт в Twitter от депутатът от управляващата Партия на справедливостта и развитието (ПСР) на Турция Метин Кулук. Всъщност депутатът от партията на Реджеп Тайип Ердоган придружава туйтовете си с провокативни националистически експанзионистични стремежи на Турция в Гърция, съобщава сайта от Комотини Хронос. Кулук стига дори дотам, че призовава гърците да си спомнят добрите времена, когато са живели „братски“ с турците в Османската империя:

„Призовавам гръцкия народ, който е изпитал вкуса на турското правосъдие и мир в продължение на 400 години, преди да попадне под властта на империализма.

От Хронос

Историците ви познават добре, преди вашите лидери да предпочетат робството на империализма, ние живеехме по тези земи в братство за дълго време“, коментира той на гръцки. Картата, придружаваща поста на турския депутат, се отнася до териториите на прочутата „Национална клетва“ от 1925 г., които заедно с разказите за „Синята родина“ са се превърнали в догма на турската външна политика. Депутатът на Ердоган визира т.н. Велика Турция, в чиито предели влизат Северна Гърция и части от България. На нея като турско територии са показани големи области от Северна Гърция, почти половината от България, Кипър и Армения, както и големи площи в Грузия, Ирак и Сирия.

ЛИТЕРАТУРНИТЕ УРОЦИ НА ГЕНЧО СТОЕВ

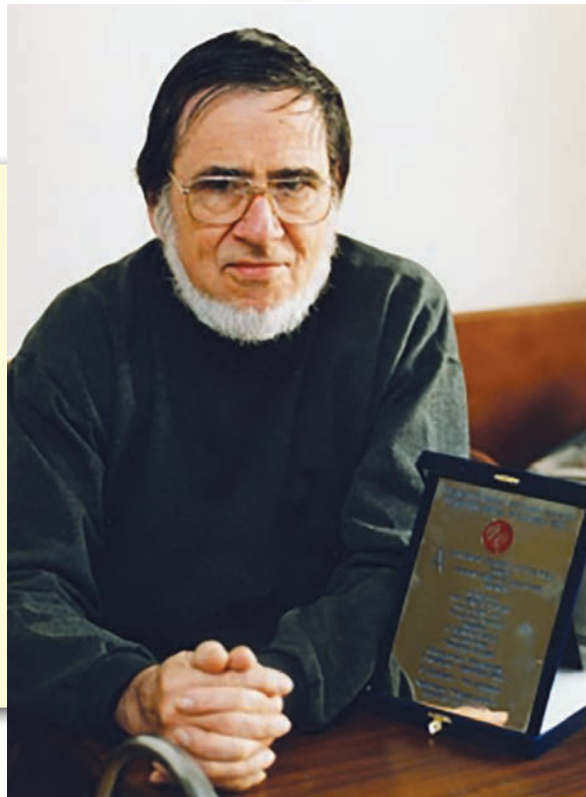
Генчо Динев СТОЕВ (5.II.1925 + 18.10.2002). Роден в Харманли. Завършва гимназия в родния си град (1945) и философия в СУ „Кл. Охридски“ (1951). Член на РМС от 1940; участва в саботажи по директния немски телетип Берлин-Анкара-Техеран. През 1941-43 е отговорник на РМС в гимназията и член на РК на РМС. През 1943 получава смъртна присъда, отменена поради непълнолетие. След 9 септември 1943 е член на Околийския комитет на РМС. Редактор във в. „Народна младеж“ (1948-49), „Литературен фронт“ (1950-51, 1965-67), издател-

ство „Нардна младеж“ (1952), „Партиздат“ (1956-61), и „Български писател“ (1968). Член на редколегиите на в. „Литературен фронт“ и сп. „Родна реч“. Член на БКП, на СБП.

За пръв път печата стихотворения през 1947 г. във в. „Студентска трибуна“.

Съчинения: Истински хора. очерк. 1953; Лош ден, роман. 1965...;

Цената на златото. повест. 1965...; Като ластовици. новели... Циклопът. роман. 1973; Завръщане. роман. 1976. (Речник на българската литература, т. 3, 1982, с 375)

КИРИЛ МОМЧИЛОВ

Към творчеството и личността на писателя Генчо Стоев (1925–2002) винаги съм изпитвал и изпитвам страхопочитание. Не бях близък с него, бил съм все при някого, при когото той (за мен) идваше случайно. Слушах с интерес разговорите, които водеше с един или друг мой (и негов) познат. Останал съм с впечатлението, че той обичаше повече да слуша, по-малко да говори.

Не помня кога точно е било в онези далечни години, но в редакцията на вестник „Работническо дело“ имаше практика окръжните кореспонденти да идват „на стаж“ за по седмица време. Какво ли щеше да научи Панайот Манолов от Стара Загора, но и той дойде да стажува в нашия отдел. Бях дежурен, а той – мой „дубльор“. „Малкото“ дежурство обикновено продължаваше до 22 часа. По вечерно време в редакцията дойде Генчо Стоев, да се видел със „стария си приятел от Стара Загора“. Повече от два часа стояхме в дежурната и разговаряхме. Словоохотливият бай Панайот ни заливаше с истории, една от друга все по-интересни...

След края на „вътрешния“ бюлетин, който получавахме от БТА, ние с Генчо Стоев напуснахме сградата на Полиграфическия комбинат „Димитър Благоев“. Минахме през осветения подлез и излязохме на спирката. След минута-две в очакване на автобусите от Орлов мост, Генчо Стоев ме остави сам. Каза ми „Довиждане!“ и се върна обратно. Не доразбрах добре една от историите на Панайот Манолов, искал да му я доразкаже... Какво точно са продължили да разискват двамата приятели, не знам. (Приятелството им е от студентските години и литературния кръжок „Васил Воденичарски“. Генчо Стоев казва за Панайот Манолов в литературната анкета на Драган Ничев, че „след прекрасни безспорни литературни изяви избра попрището на провинциален кореспондент“. Заявката му да израсне като белегтрист бе направена, когато Военното издателство отпечата повестта му „Един е пътят“. Жалко, че не

продължи, а остана само автор на очерци, кореспонденции и информации.)

В Литературната анкета (1983) на Драган Ничев, на въпроса „как се раждат при вас думите? Имате ли предпочитание към определени словосъчетания?“ Генчо Стоев отговаря:

– Отделната дума никога не ме е интересувала твърде много; никога не съм търсил редки или интересни слова, които да създават впечатления у читателя за „откривателство“... Думите трябва да ме посетят свежи, топли и звучни в момента, когато ги подреждам... Има писатели като Лесков, които са немислими без кехлибарените броеници на старите отлежали слова. Но има и такива като Чехов, при които тежката отлежала мисъл дава колорит и нов неочакван пълнеж на словото. Аз съм срещал и по-късно писатели като Хемингуей и Селинджър например, които също умеят чрез привидно банализирани слова да изразят и най-тънкото душевно състояние, да зафиксират и най-незабележимата пулсация на мисълта и поведението. Естествено една богата мисъл не може да се роди при беден език, но работата на добре въоръжения автор може наистина да предаде многозначност на едно обикновено слово и сочност, ако то е изсъхнало, и блясък, ако е оръфанно от употреба, и топлина, ако е изстинало вече в нечия студена душа.

И така аз оценявам думите в мига, когато те кандидатстват за моето ново изречение; тъй като в изречението нещо ще трябва да става – първа идва думата, която носи движението, промяната; после и онова, което ще се променя. И така вече имам глагол и съществително. Важното е сега кой ги изрича – аз или някой от моите герои и кой точно: от кое време, на каква възраст, от какъв пол; какво е минало през главата му и какво ще има да мине! Тъй че изворът на тези две основни слова е почти предопределен – около това ядро могат да поленнат също само определени прилагателни и тъй нататък и тъй нататък. Важното е, че съставът и симетрията на изречението ще се подчинят на законите, наложени от ядрото му.

Този кристал не може да бъде произволен. Такива са моите грижи по словата, с които работя – към това е насочено моето внимание, като диктувам: из рояка думи (за всяко свободно място идват от пет до десет слова кандидати; често пъти, преди да съм ги изрекъл, аз допускам всяка от тях да се завърти по веднъж в изречението – и така пет или десет бързи оборота изхвърлят словата, към които ядрото няма особен афинитет). В края на краищата там остава едно, ала вече несменяемо слово и се оказва, че то не изглежда точно тъй, както се е появило; то е част от портрет, пейзаж или събитие. То е престанало да бъде просто бройка от речниковия фонд на този автор или на този език и когато пожелае да ми прочетат на глас изречението или страниците, построени по този начин, аз, общо взето, съм изненадан. Оказва се, че заедно с другата информация тук е проникнала и музика, и някаква допълнителна мисъл – онова, на което казваме подтекст. Този етап от работата ми носи голямо удовлетвение. (с. 114-115)

Колко време и как Генчо Стоев е търсил думата, преди да се получи „кристалът“ върху белия лист, няма кой да ни каже. Искане ми се да се съгласите с мене, че „Цената на златото“ (1965) – този бисер в огърлицата на българската литература, е най-яркото доказателство за блестящия майстор на родното ни слово. (Учудващо е, че забравихме този „златен“ български роман?! Кой и как го изтри от учебниците по литература? Не го ли приемахме за „класика“, не е ли той и днес класика?...)

Не съм литературовед, за да правя анализ на творбите на Генчо Стоев, нито да се спирам подробно на езика им. Сам той не се смяташе за „откривател на думи и на словосъчетания“: „Моята гордост е, че мога да поднеса познатите слова в ново възбудено състояние, че в малко страници има много действие“. В публикацията си от 1971 г. „Някои особености при съвместната употреба на глаголните времена в „Цената на златото“ от Генчо Стоев“ езиковедката Пенка Радева твърди, че е изброила 6070 глаголи,

като близо 5000 от тях не се повтаряли!...

Днес аз искам да открия няколко странички от моя дневник, които съм записал на 6 февруари 1971 г. С тях да прибавя само шрих към портрета на писателя и човека Генчо Стоев. Бях се отбил сутринта в издателство „Народна младеж“ при Димитър Вълев (1929–2004). Неочаквано за мен в стаята дойде Генчо Стоев. Редакторът му даде последните коректури на второто издание на „Лош ден“ и проектите на художника Асен Старейшински за обложката на романа, включен в поредицата „Меридиани“. Едната беше черна, а другата – с червени петна. Взря се в първата – отхвърли я, после във втората и каза:

– Аз не пиша криминални истории, нито пък толкова кръв трябва да има на корицата. Много е напръскана...

Спря се на червената, поправи някои забележки и изтри въпросите на коректорките.

– Нали са културни, интелигентни... Как не могат да почувстват думата „ласкава“ длан, та са я поправи на „лъскава“ длан?...

– А „товарищ“ да остане ли? – го попита на свой ред Вълев.

– Как говорят хората, та са я поправили по граматиката „товарищ“!

– Ако вървим по граматиката, какво ще остане... – възмути се и редакторът.

От лавицата с книги зад гърба на Вълев взех „Лулата на господин Ерин“ и им каза, че за нея се редяха на опашки преди книжарниците да са отворили врати. (Тя бе поредния номер 30 от библиотека „Лъч“ на издателство „Народна младеж“ – разувнавачески приключенски романи и повести.)

– И мене канят настоятелно да напиша „криминале“ – било за филм, било за книга... – каза Генчо Стоев и си зададе сам въпроса: – А после? – И продължи: – Децата ми ще кажат: „Най-после и татко написа една хубава книга.“... Но аз не искам! – Викали го от редакцията на Театър „Х“ (имаше такъв театър към Българската национална теле-

визия...) да го пазарят, получил и специално писмо. – В последния момент се отказах да ходя, бях се обръснал, облякъл... Стоях пред огледалото в коридора, когато си

зададох въпроса: „А после?“... И от Министерството на вътрешните работи получих писмо на две страници, подробно ми обясняваха на кои телефони да се обадя. Само да кажа „да“ и ще получа 500 лева, а като представя „материала“ – още 2000 лева... Отделно наградите после... Но не отидох! За тия пари се скарах с жена ми... Ще пиша още година-две, пък тогава...

Димитър Вълев му подхвърли, че има сюжети за четири романа. А той:

– Твоята е друга. Ти си млад. На тебе още десет години ти трябват да пишеш.

Куриерката донесе брой 1 на „Септември“. Списанието беше за Давид Овадия. Вълев го прелисти и спомена името на Владимир Зарев. Генчо Стоев попита:

– Научи ли се е да пише? Порано не можеше да пише...

Като чу, че в броя е публикувана „Катастрофата“, трепна:

– Аз помислих, че е катастрофал. – Изрази в първия момент съжаление към Владко, но после, когато Вълев зачете началото, се нахвърли с думите „глупак“ и „простака“. За да бъде коректен към автора и читателите цитирам точно изреченията от „Катастрофата“, в които отделни словосъчетания разгневиха именития писател:

„Беше непоносимо горещо, просто валеше слънцето и хората, които от време на време минаваха покрай мен по улицата, приличаха на презрели плодове. Бяха отпуснати, с бавни неточни движения и сякаш се триеха във въздуха. Аз също имах чувството, че се триа във въздуха – улицата пулсираше с нагорещения асфалт, цяла София пулсираше. Дърветата бяха пожълтели, мръсносивият цвят дразнеше око.“ За „просто валеше слънцето“, Генчо Стоев предложи: „валеше слънце“; за „и сякаш се триеха във въздуха“ – възнеговува: „Мъдето му се трият“...

За „Дърветата бяха пожълтели, мръсносивият цвят дразнеше око.“ – Вълев: „Не може така!“, а Генчо Стоев: – Дори фотографите при силно слънце слагат специална бленда срещу бялото. Дърветата тогава изглеждат бели!“

Вторият абзац: „Непрекъснато се опитвах да си спомня нещо. Лепкавата болка размекваше всичко вътре в мене, не можех да мисля за нищо друго“.

Вълев: – Че какво го интересува читателят за туй „нещо“? – а за „лепкавата болка“, след като потрети думата „глупак“, каза: – Не е споменал преди това за болка, а я пише с пълен член?

„ГАГАРИН“ НА БЪЛГАРСКИЯ СПОРТ

Олимпийският шампион Никола Станчев бе с непреклонен дух и стоманена воля

КИРИЛ МОМЧИЛОВ

Знаете ли кога светът изслуша за пръв път българския химн на олимпийски игри?

– През 1956 г. в Мелбърн!

Кой се изкачи на почетната стълбичка?

– Никола Станчев Николов (11.9.1930–13.7.2009) от странджанското село Твърдица...

А кой му връчи златния медал?

– Връчи му го генерал-полковникът Владимир Стойчев, който лично го бе убедил месец преди това да се яви в лагер-сбора на националния отбор.

Пътят на Никола Станчев до олимпийския връх

започва от прашния площад на родното му село, където като дете гледа пехливаните и си казва, че иска като тях да побеждава. Най-напред юношата мери силите си по време на селските панаири, а като войник попаднал в спортна рота – в Сливен, Средец и Момчилград: на общоюсковото първенство надвил всички и го взели в отбора на ЦСКА. На 20 години за пръв път участвал в републиканско първенство. Единадесет пъти бе републикански шампион – 8 пъти в свободната и 3 пъти в класическата борба в категория до 79 кг. Две десетилетия бе треньор – няколко години помощник на Райко Петров, след това треньор към дру-

жество „Черноморец“ в Бургас. Стотици са учениците и последователите му в най-истинския български спорт.

В чужбина Никола Станчев стъпи на тепиха за пръв път през 1953 г. в Букурещ по време на Световния младежки фестивал и спечели сребърен медал в категория до 79 кг. Две години по-късно отново бе сребърен медалист от фестивала във Варшава. През май 1956 г. взе участие в световното първенство в Истанбул. „Среброто“ не го задоволи – победната му серия бе спряна от шампиона на Турция Атль, от когото загуби с туш. След завръщането си в България се бе изповядал, че „не става за шампион“. Отчаян,

каза „Сбогом!“ на националния отбор, като се оправдаваше, че се бил оженил, че имал дете... Как и какво го е убеждавал лично генерал Стойчев, остана тайна, но замина за Мелбърн и донесе на България първия златен медал!

Жребият го изпрати на тепиха срещу грузинеца Георгий Схиртладзе – сочен за сигурен шампион, от когото бе загубил през 1953 г. в Будапеща. „След като него победих, – разказваше Никола Станчев, разбрах, че мога да бъда и първенец на игрите. Във втория кръг срещу мене излезе Кацурамото от Япония. Борецът, който във Варшава и Истанбул

Мислех си, че сега бързо ще прилепя плещите му. Вместо това, в дванадесетата минута от схватката сам „обърсах“ тепиха с гръб...“

„Не се отчайвай, ще бъдеш пак първи!“ – успокоявал го Петко Сираков. След 5 наказателни точки, странджанецът трябвало да побеждава само с туш съперниците си. За 4 минути и 23 секунди туширал германеца Щер, след него „черекът“ му помогнал в последните секунди да отстрани Линдбланд от Швеция. В последната среща се изправил срещу американеца Ходж – висок и мускулист тежкоатлет. От коронната му хватка „вълчи капан“, която проведял в партер, никой не се бил спасил. Как до го победи с туш Никола Станчев?

Българинът започнал двумесечи преди това боя внимателно: нападал и се отбранявал, но мислел само

за ония две минути, когато съдиите ще го поставят в дължителния партер, когато ще трябва да издържи срещу силното оръжие на Ходж. „Не бяха минали и секунди, и усетих силните ръце и крака на американеца. Под техния напор ставите ми изпращаха. Тогава пред очите ми изплуваха лицата на изпращачите на аерогара София, милите хора от родното ми село, и силите ми сякаш се върнаха. Изправих се с беснеещия на гърба ми „товар“ и излязох от тепиха. От напрежение от носа ми рукна кръв, без да съм го ударил... Издържах на атаките му, а когато Ходж на свой ред бе поставен в партер, си казах: „Сега ще видиш какво може един българин!“ Сграбчих го за краката и само след десет секунди той лежеше на гръб.“

За златния медал Никола Станчев получил в България общо 1150 лева. Прибавил към тях още 50 лева и си купил мотоциклет ИФА – 350 кубика. Направили го почетен гражданин на София, връчили му специални карти за безплатно пътуване в градския транспорт и безплатен вход за градската баня. А в Бургас право да се вози без пари в общинските автобуси получил едва в 1998 година...

Никола Станчев се пенсионира в 1990 г. с месечна пенсия 80 лева, в края на 2002-а получаваше 110 лева. Едва в 2003 г. го удостоиха с „персонална“ пенсия от 500 лева... Малко е да кажем, че през последните две десетилетия бе забравен. Защото доживя живота си в малка едноетажна барака в покрайнините на родното си село...

Според легендарния ни треньор Райко Петров „Никола Станчев е Гагарин на българския спорт!“ За колегата и приятеля му Боян Радев – „Патриарх на големия български спорт“!

ЛИТЕРАТУРНИТЕ УРОЦИ НА...

Продължение от 4-а стр.

И от още едно изречение: – за „вратата (на телефонна кабина) съвсем липсваше“. Генчо Стоев отново възропта: - Има кабинни и без врати!?!...

Вълев си призна, че след като прочете две изречения от такава проза, повече не му се чете. После поведе разговор за киното, което било завладяно от Павел Вежинов и Богомил Райнов... Те вземали от филм или роман по 20 000 лева, а на тях хвърлят трохи, за да ги озаптят, да не се възмущават, да не говорят...

– Защо всъщност ни канят и ни дават тия пари за сценарии? – попита Генчо Стоев. – аз знам, че от нашите „материали“ (имаше предвид и другите канени, и тези, които са се хванали на въдицата да пишат) няма да направят филми...

Димитър Вълев разгърна и поредния брой на вестник „Литературен фронт“. Зачете се в разказа на

Ст. Ц. Даскалов, който започваше от първа страница, пренасяше се на третата, а в края му пишеше „Следва“. (Стецето се обличал като Хайтов, подражавал му неуспешно...) След като чухме първата колонка, Генчо Стоев отсече: „Това не е от разказ, това е начало на репортаж...“ и Вълев спря да чете. Общо бе мнението им, че в „Литературен фронт“ публикуват много слаби разкази. Генчо Стоев попита, кой ще ходи в редакцията? И като чу отговора на Вълев: „Радичков... И те го искат, и той иска.“, заключи: – Тогава, да ходи!

И ни разказа една случка със Ст. Ц. Даскалов от заседание на УС на СБП:

И той като всички от „Групата на писателите“ към ЦС на БПС получавал пари да пише. Колегите представили ръкописите си, Даскалов – не, а получавал свръх нормата 250 лева (вероятно на месец)! Обяснявал им на заседанието два

часа, как ходил „Горе“ тридесет пъти да ходатайства да прокарат газопровода край неговото родно село. После пък тръбите били запушени. Изровили ги от земята, не били запушени, а се оказало, че няма газ... „Как да предам романа? Време не ми остава за него!“ Казал им още, че очакват газ от Съветския съюз, но за да го получат, ще трябва да го изпратят и там да ходатайства...

– Какво можеш да му кажеш? Нищо не е написал, а си получава парите...

През гъстата мъгла от цигарения дим и отровната миризма на никотина Вълев попита Генчо Стоев защо пуши „Ком“, а той му отговори: – До седмата цигара сутрин усещам сладостта им, после ми е безразлично какви пуша...

Вълев се похвали със „Стюардесата“, БТ-то съдържало най-много никотин...

– Никотинът е нужен да ни

опие!... – заключи Генчо Стоев.

От есето на Пол Валери „Съвременен спомен“ научих за безграничната свобода на някои поети – Ламартин, Верлен, Рембо и др. С невъзможен език бил и англичанинът Уилям Хенли, с когото разговарял през 1896 г. в Лондон. „Старият поет ми вдъхна уважение с изгледа на това свое доста забележително лице [...] с първите си думи този див звяр със силна и наистина лъвска глава [...] ме направи слушател на начин на изразяване, чиято сила и свежест силно ме впечатлиха... Не можех да повярвам на ушите си... Хенли ми разказваше невъобразими неща, изливани на жаргон с учудваща неприличност и автентичност... Чувствах се шокиран“

Да казвам ли, че и аз съм бил шокиран от онова, което съм слушал от Генчо Стоев? Да казвам ли от къде той бе изучил науката на неприличните думи и мощно действащия речник в съвременните му разкази, новели, повести и романи?

Животът ни, героите му го бяха обучили на това съвършенство!

ПЕТКО КАРАМИТРЕВ ОТ ДОГАН ХИСАР ПИШЕ ИСТОРИЯ НА ТРАКИЙЦИ

(Продължение от предишния брой)

Стамболов взема Фердинанда от царско поколение от кабаретата и го направи за български цар и му дават големи права. С член 17, без да пита народа, има право сам да решава, каквото иска. През 1915 година Европа става на два лагера. Германия, Австро-Унгария и Италия – съюз, Русия, Франция и Англия – съглашение и се почва европейската война. Съглашението предлага на България да запази неутралитет. Тракия гарантират на България, но Фердинанд събира армията за маневри. Без да пита Народното събрание, тласка България към Сърбия и се написа във войната на страната на съюза с Германия. Без да пита народа и желанието на народа, който обичаше Русия, която ни е освободила. А Германия винаги е била против нас. В Берлинският конгрес разпокъса Санстефанска България, а на турците помагала. Туй ми разправя запасен офицер от Първомай. Така войната продължи 3 години. През 1918 година Германия падна, капитулира. Събраха се на конференция съглашенците в парижко предградие – градчето Ньой. Америка предложил американският президент Уилсън 14 точки. На България да се даде териториален излаз на Бялото море, за да има мир на Балканите. Но Вензелос със своите лажи и хитрости и подпомогнат от френския министър-председател Клемансо, враждебно настроен спрямо България през 1918 година окупира Тракия и през 20 година я отстъпи на Гърция. Гърция се биеше с турците (Кемал) през 1921 година всички българи от 19 до 35 годишни събра войници Чуздите поданици български... Бързат да ни вземат. Закараха ни в Гюмюрджина, Софлу, Лариса, Волос от там в Измир – Мала Азия. Биехме се две години за майка Елада. Взехме речта на професор Генов за излаза, който е даден на България по неговата книга – 14 уилсонови точки – излаза на България и гърците го признават. Но икономически го дават, за да ни обвържат, но България отказваме и така спорен остава въпросът. Кемал разби гръцката армия в Мала Азия катастрофално. В град Измир се струпва цялата гръцка армия. Нашият параход препълнен се наврати. Половината войници се издавиха в морето. От там ме закараха на остров Хиос. От Хиос в Солун и оттам в Дедеагач – родния край. Завзеха вензелитите властта, целия кабинет го избиха с крал Костадин. Наново

ме събраха войник. Спор имаха с Турция. Не можеха да подпишат мирен договор. Нази не пратиха в Синдигма, окупирахме границата с Турция по цялата Марица да се бием с турците в Източна Тракия. А семействата през 1923 година март интернираха – дъ-

Петко и Петра Карамитреви

ждове, снегове, ограбили всичко подвижно. Добитъка – агнетата и яретата измрели по кошарите, а народа закарали на остров Крит и Лариса. Измрели децата и старците от мизерия. Каква вина имаше невинното население. Ние им служим, за гръцката нация се биехме. Ако има виновни да избягали, тях да търсят и наказват. В Тракия населението беше турско и българско наполовина, гърците бяха малко. В Дедеагач – две села гърци между Дедеагач и Фере – село Урумкюво, от Дедеагач за Гюмюрджина село Къркарели и тия на български говореха и село Марония. Турските села бяха малки – по 3-4 къщи, българските по двеста до петстотин. Направиха спогодба уж доброволно изселване Кафандарис-Моллов, то беше зорново. Иселиха всички българи от Тракия, изплашени от интернирането, сега няма българи там. Дойдохме в България, образувахме тракийско дружество да се борим и протестирахме за излаз на Бялото море пред правителствата и външния свят. Тракия е наша, искаме си я. Празнувахме с 10 хасковски полк, който дал най-много жертви за превземането на Одрин. тракийци. Ппадането на Одрин стана тракийски празник. Манифестирахме и протестирахме за Тракия. Турците телеграфират да се забрани

манифестацията на тракийци за Одрин. Военните с две стотни със знамето и пистолети срещу полицията насочват парабелите и така манифестирахме за Тракия. Гърците интернираха семейството ми. Баща, майка и сестра ми Петра-18 годишна. Бащата и

сестрата умряха в Тесалия, град Лариса, а аз служех в гръцката армия, войник за чест и слава да пазя гръцкия народ и вече семейство не видях. Тогавашното турско и гръцко правителство така жестоко наказваха българското население. В Тракия поляка селата избиваха и ограбиха народа – Деца, сторихме падането на Одрин като тракийски празник. Жени без да имат вина интернираха в морето – остров Крит и Лариса, Тесалия. Децата измряха и хората в острова и Лариса. Не е виновен турският народ и гръцкият, виновни са тогавашните турски и гръцки управници, на тях се сърдя, а не на народите им. Дано повече не се повтаря, да живеем вече в мир и разбирателство. В село Доган Хисар гърците убиха без вина Петко Каваков, застрелян пред майката 18 годишен, майка му полудяла. И Кирю Дерлоев пребиха от бой, без да е виновен и го заровили в гюбручука, в боклука да го не намерят. И Стамо Гюлмезов убиха. Без вина турците убиха лицето Грозю Анадолиев, Стоян Мижев, Кирко Бакшев, Иван Беличев. Хората отишли да си продават пашкулите. Губи с конето в гр. Софлу, там ставал пазар за пашкулите. На връщане като продали пашкулите през село Пишманкюво между Пишманкюво и село Доган хисар средата

в местността планината Изворче, Юч Бунар или Три кладенци направили засада, заловили ги и ги изклали. Ограбили парите им и 4-мата заклали. През 1913 година турците изгорили селата Малък и Голям Дервент, Софлийско. В България тракийци образуваха

дружества – тракийска организация с Върховен комитет в София. Протестирахме и празнувахме пред Българското правителство се ни се върне и присъедини към България Тракия. Ньойския договор в парижкото предградие, 14-то уилсонови точки ни даваха на България излаз на бялото море, територия по течението на Марица и река Места до Ксанти. Ние, тракийци, празнувахме падането на Одрин като тракийски празник за жертвите паднали за освобождението на Одрин. 12 000 убити за освобождението на Одрин. Заедно с 10 Хасковски полк празнувах падането на Одрин. Най-много убити войници жертви дал 10 Хасковски полк. Ние тракийската организация в град Хасковос председател Стаю Грозев в Хасковско дружество и аз подпредседател Петко Кирев Карамитрев и управата на тракийската организация решихме да прекръстим на тракийската младежка организация в Хасковско. Кръстник трябвало да е военен. Поканихме за кръстник на знамето тогавашния генерал Драгиев и полковник Узунов – началник на артилерията и Орманджиев от Тракийския върховен комитет за оратор на площада в Хасково. Направихме митинг оттам в клуба на тракийската организация. Дадохме банкет, зима беше, но намерихме

агнешко печено. Доволни много от посрещането и банкета Орманджиев почна да говори слово. Често го прекъсваха военните в нетърпение от речта му. Каза Орманджиев трудолюбив, работлив и непобедим на фронтите, но нямаме управници и политика. Все отиваме със слабите, падат и ние с тех падаме и страдаме. Фердинанд, немец, тласка ни към немците като немец. Ние трябваше да идим при силните, а не при слабите. Кой беше силния э съглашените Русия, Франция, Англия и Америка, а не слабия съюз на немците – Германия и Австро Унгария. Спор имаха за Солун да е наш. Оставете го спорен да е след 20 години, като станем най-силната и войствена държава, изпратете българските да го превземат. Грешка голяма е нетърпението. Словото на Орманджиев прекъсваха и казваха, това не е майка Тракия, която в такъв дух не го възпитават. Така тракийци се борехме и ще се борим.

През 1932 година се събраха петте Балкански държави Турция, Гърция, Сърбия, Румъния и България в Гърция – град Солун да подпишат Балкански пакт, за да има мир на Балканите. Да няма вече война на Балканите. Тогавашният наш министър Мушанов, министър председател на България, казал първо да си разрешим спорните въпроси. Казва дайте ни излаз на Бяло море който ни признава Ньойския договор в предградието на Париж и 14 уилсонови точки. Като казал Уилсън на България трябва да се даде излаз на Бялото море, за да има истински мир между Балканските народи. Гърция каза не съм съгласна на България да се даде територия – икономически даваме, но територия не даваме. Мушанов, министър председател на България казва щом не ни дават излаз териториален, който Ньойския договор ни дава на България, аз не мога да презах... Ньойския договор. Гърция напуска конференцията в Солун и не можеше да направят Балканския пакт. На България Лондонският договор дава излаз на Бялото море също и Букурещкият договор също и Ньойския договор в предградието на Париж. Така не можа да стане Балканския пакт на 5-те Балкански държави, защото спорните въпроси не се разрешиха, за да си очисти и подпише Балканския пакт, за да има добросъседство и истински мир на Балканите. Хитрият Вензелос каза без България не може да има Балкански пакт. България е сърцето на Балканите, свързана със всички Балкански държави. Сърцето на Балкана е България на Балканите.

Продължава в следващия брой

ПРЕДСЕДАТЕЛЯТ НА СТДБ ПОКАНЕН ЗА УЧАСТИЕ В IX СЪБОР НА БЪЛГАРИТЕ В УКРАИНА

Антон Киссе – депутат във Върховната Рада на Украйна и президент на Асоциацията на българите в Украйна (АБУ) е изпратил до Красимир Премьянов – председател на СТДБ, покана за участие в IX

събор на българите в Украйна. Съборът ще се проведе на 11 и 12 септември 2020 година в гр. Мелитопол.

Съборът води своето начало от 1998 година и се провежда под патронажа на Асоци-

ацията на българите в Украйна (АБУ), която е най-голямата българска неправителствена общоукраинска организация, работеща за запазване и развитие на българските традиции в съвременните

украински земи и поддържаща ползотворно сътрудничество със Съюза на тракийските дружества в България. В рамките на Събора ще се проведе Международна научно-практическа конференция: „Българите в Северното Причерноморие“, в която ще вземат участие учени от Украйна, Молдова и България.

ПРЕДСТОЯЩО

ПЕТИ НАЦИОНАЛЕН ЛИТЕРАТУРЕН КОНКУРС „СТАНКА ПЕНЧЕВА“

Петият национален литературен конкурс „Станка Пенчева“, под надслов „Дървото на живота“, се организира от Община Стралджа под патронажа на кмета на общината и е част от програмата на тържествата, посветени на празника на общината – 8 ноември и нейния покровител Свети Архангел Михаил. Той се посвещава на голямата българска поетеса Станка Пенчева, родена на 9 юли 1929 г. в гр. Сливен и прекарала детството си в с. Воденичани, общ. Стралджа, където се намира бащиния ѝ дом.

Конкурсът си поставя за цел да стимулира творческия потенциал на български поети и писатели, чието творчество носи духа на нашето време, творчество, търсещо и отговарящо на многобройните въпроси, които съвременното поставя.

Националният конкурс „Станка Пенчева“ се провежда на всеки две години и се финансира от бюджета на Община Стралджа, дарители и други източници и се оповестява в печатни и електронни медии, както и в сайта на Община Стралджа.

Конкурсът се провежда в следните направления **поезия** – стихотворение (до три броя) и **проза** – кратък разказ или есе (до три броя и до 5 машинописни страници).

Материалите за участие се изпращат до 20 октомври 2020 г. на адрес: гр. Стралджа, ул. „Хемус“ №12, Община Стралджа (за Национален конкурс „Станка Пенчева“).

Конкурсът е анонимен, в плик се поставя по-малък запечатан плик с данните на автора и кратка анотация на творчеството на кандидата.

Ще бъдат връчени по три награди (I, II и III-та) за всяко от направленията I място – грамота и парична награда; II място – грамота и парична награда; III място – грамота и парична награда. Предвидена е и **специална награда – приз Станка Пенчева** от Кмета на общината. Националният конкурс „Станка Пенчева“ завършва с литературно четене на наградените творци.

ОТКРИХА ПАМЕТНИК НА МОМЧИЛ ВОЙВОДА

С тържествен водосвет, отслужен от Негово високопреподобие архимандрит Висарион – архиепископски наместник на Смолянска духовна околия, откриха паметник на Момчил войвода, издигнат на КППП-то при Златоград.

„От днес, Златоград ще бъде свързан с името на още един велик българин. Паметникът на „Родопския цар“, както е известен Момчил, ще посреща и изпраща преминаващите през българо-гръцката граница. Посвявайки в сърцата им зрънцата на гордост, той ще запазва и предава за поколенията историческата памет за неговия живот и неговото дело. Защото

във времената, в които живеем, примерът на българските герои е изключително важен и ценен за формирането ни като личности и отговорни граждани на България и Европа“, каза в приветствието си кметът на Златоград Мирослав Янчев. „Идеолозите на събитието, проф. Овчаров и проф. Павлов, представиха накратко предисторията на самата идея и пътя до нейното реализиране.

В знак на признателност към делото на Родопския цар пред паметника бяха поднесени венци и цветя.

Но в съобщенията в медиите липсваше нещо много важно – кой е скулпторът, автор на паметника.

КОНУШ Е В БЪЛГАРО-ЯПОНСКИ ДИГИТАЛЕН АРХИВ ЗА ОВЧАРСТВОТО

Български и японски учени създадоха дигитален архив от снимки „Овчарството в България“. Те показват традиционното животновъдство у нас преди обществените и икономически промени, настъпили през изминалото столетие. Архивът съдържа и снимки от село Конуш.

В екипите са включени учени от Института по етнология и фолклористика с етнографски музей при БАН, и от Азиатско-тихоокеанския университет Рицумейкан и Университета Обихиро по аграрни науки и ветеринарна медицина, Япония. В продължение на три години те са направили теренни наблюдения, а също проучвания в областни архиви.

Овцевъдство се практикува в България и на Балканите в продължение на хилядолетия, припомнят изследователите. Голямо е разнообразието от обичаи и традиции, свързани с овцевъдството и преработката на мляко. Но днес това богато културно наследство е застрашено от изчезване.

Подбраните 891 фотографии са от различни категории: технологии на доене и млекопреработване, хранене, селища, жилища и стопански постройки, пейзаж, облекла. Снимката от Конуш показва традиционно облекло – ямурлук и калпак, заедно с типичните гега, торба и овчарски нож. Други фотографии в българо-японския сайт

са запечатали място край Свиленград, където са пладнували овцете, и бурило – непознат за днешното поколение съд за биене на масло. Всички снимки са придружени с подробни обяснения на български, английски и японски език.

Изграждането на мащабния дигитален архив става възможно благодарение на финансовата подкрепа от Фондация „Мицубуши“, Япония. Целта е снимковият материал не само да допринесе за развитие на научните изследвания в тази област, но и да бъде от полза за всеки, който проявява интерес към традиционната култура, история и поминък на Балканите, казват изследователите.

ТРАКИЯ – Орган на Съюза на тракийските дружества в България – София 1000, ул. „Стефан Караджа“ 7-А, тел.: 02/987 48 96 Печат: НЮЗПРИНТ ЕООД

Абонирайте се!

Каталожен номер

759

Издава: Върховният комитет

Редакционна колегия: чл.-кор. на БАН Васил ПРОДАНОВ, д-р Ваня ИВАНОВА, проф. Иван ФИЛЧЕВ, Елена АЛЕКОВА и Хубен СТЕФАНОВ; Главен редактор: Тодор КОРУЕВ
e-mail: vesttrakia@abv.bg, stdb_sofia@abv.bg, тел.02/986 71 26; факс:02/987 57 53

БАНКОВА СМЕТКА
СТДБ (за вестника)

IBAN: BG34STSA93000001682816 BIC: STSABGSGF
Банка ДСК ЕАД, клон 1, ул. „Княз Ал. Батенберг“ – София 1000

КОРЕСПОНДЕНТИ: Недка ГОСПОДИНОВА (Перник) – 076/60 13 67; Димитринка СМОЛЕВА (София) – 02/412 12 36, 0886 746 044; Златка ЯНЕВА (Сливен) – 0897601560; Анета ГЕОРГИЕВА (Хасково) – 0894 044 420; Веска ЛАМБОВА (Шумен) – 0877 71 85 03; Мария ИВАНОВА (Ямбол) – 046/66 35 40

Изпращайте текстове не по-дълги от 4 стандартни машинописни страници (1800 знака). Хонорари за публикуването им не се дават.

ЧУДЕСАТА НА РОДОПСКИЯ ЗЕОЛИТ

Зеолитът – „чистач“ на организма

Зеолитът (zeolit) е силикатен минерал с микропореста структура. Цветът му варира от бяло до бледо зелено или розово – в зависимост от съдържанието на останалите минерални примеси в него. Чистият зеолит е с алуминиево-калциева силикатна структура. Среща се в три морфологични форми, от които кристалната е най-качествена.

В света изкуствено са синтезирани над 1500 вида зеолит. Русия и САЩ са най-големите му консуматори. Но най-интересното е, в България се намират едни от най-богатите находища на естествен зеолит – клиноптилолит (clinoptilolit). Става дума за Източните Родопи и най – вече района на Кърджали.

Може би мнозина от вас са запознати с природния феномен Каменните гъби (известен още като Скални гъби), разположен на около 1 км северно от село Бели пласт, до самия път между Хасково и Кърджали. Розовият цвят на „скалните гъби“ се дължи именно на клиноптилолита. В скалната тракийска гробница край село Пчелари (отново в Източните Родопи) също може да се забележи пласт на клиноптилолит.

Какво знаем за зеолита?

Изследователите на зеолита споменават за следните негови свойства:

- има много висок катионообменен капацитет към калций, магнезий, натрий и калий;
- има високи сорбционни свойства към амония и някои органични съединения;
- адсорбира радиоактивни елементи като цезий 134, цезий 137, стронций 90;
- адсорбира тежки метали – олово, цинк, хром и др.;
- има способност да разделя газовете по принципа на молекулните сита;
- има способност да изсушава газовете.

Поради тези му свойства, зеолитът има изключително широко приложение:

- добавя се в храната на птици и животни за подобряване на здравословното им състояние;
- използва се за пречистване на водата от амонячен азот и фосфати;
- присъства в праховете за пране като заместител на фосфатите и омекотител;
- в пастите за зъби също ще го забележите;
- служи за пречистване на сокове, вина, захарни разтвори и зехтини от разнообразни примеси;
- използва се за премахване на миризми от различни субстанции;
- изчиства замърсени с радиация течности;
- с него обезвреждат дори радиоактивни отпадъци – неслучайно

след катастрофата в Чернобил тонове зеолит са били разпръснати за почистване на замърсената територия около централата. Зеолитът намира приложение в редица нови технологии в химическата, хранително-вкусовата, фармацевтичната и военната промишленост.

И какво от това?

Чудесно е, че зеолитът се справя геройски с толкова много задачи, но какво общо има това с вас?

Приеман с храната или водата и навлизайки по този начин в човешкия организъм, зеолитът:

1. Улавя тежките метали (като живак, олово и кадмий) от организма. Как? Като образува с тях клетъчно – циклични връзки. След това ги извежда от организма. Как? От стомаха до дебелото черво и смело навън.
2. Действа като антиоксидант – свързва се със свободните радикали и ги извежда от организма.
3. Улавя и извежда нитрозамините (канцерогенните вещества, които се образуват при консервиране на храни, пържене, опушване или при използване на нитратна сол).. Нитрозамините са отговорни за рязкото ускоряване и появата на рак на стомаха и панкреаса.
4. Нормализира киселинно – алкалния баланс. Това е изключително важно за общото укрепване, защото повечето хора живеят в състояние на излишна киселинност, предизвикана най-вече от лошо или неправилно хранене. По този начин зеолитът помага на организма да регулира своя естествен биохимичен баланс.
5. Помага на организма да усвои по-добре полезните хранителни вещества.

У нас екип от Националния онкологичен център в София, начело с професор Пенка Благоева, е изследвал приложението на зеолита във връзка с повлияването му вър-

ху онкологичните заболявания.

Мълвата

Някои възрастни родопчани споделят, че ако се вземе зеолитов камък и вечерта се потопи в съд с вода, на сутринта той ще е „подмладил“ водата. Тя става лечбна. Прецеждат я и я пият като лек.

Водата, влязла в досег със зеолит, всъщност по естествен начин се йонизира. Ето защо за нея може

минерала много добре за се свързват с положително заредените йони на други вещества. При попадане-

Продукти със зеолит

Продукти с родопски зеолит, който се копае близо до Кърджали, край село Бели пласт имат в състава си от лековития минерал – това са специални сапун, пудра за рани и паста за зъби. Тяхното въздействие, дължащо се на антисептичните, антибактериалните и пречистващите свойства на минерала зеолит, са толкова благоприятни, че усещането за промяна в начина, по който се чувстваме е феноменален. Сапунът от зеолит е чистото доказателство на това твърдение, тъй като неговото влияние върху кожата най-точно може да покаже и благоприятното му въздействие върху целия организъм.

Сапунът със зеолит има детоксикиращо и антибактериално действие върху кожата. Той е изключително подходящ за мазна и проблемна кожа, тъй като почиства порите и каналите на мастните жлези. Това го превръща в ефективен начин за борба с проблемната кожа и предотвратяването на появата на акне и черни точки. Пудрата за рани от зеолит върши чудеса и заради невероятните ѝ качества трябва да присъства във всеки дом или автомобил. Изключително доброто въздействие върху рани на пудрата се дължи на високото съдържание на силиций в минерала. При всякакъв вид рани, независимо от какво са причинени те, пудрата на първо място действа антибактериално. Тя създава среда, в която не се развиват вредни микроорганизми и бактерии.

Зеолитът е много силен антисептик и благоприятното му въздействие върху кървящи рани е уникално. Не на последно място сред педимствата в третирането на рани със зеолитната пудра е спомагането за бързото регенериране на тъкани, което от своя страна не води до появата на белези след заздравяване на раната.

Доказателствата в ефективността на пастата за зъби от зеолит са много. За нея стоматолозите споделят, че разработването на подобен продукт е вероятно откритие. Усещането, което има човек след употребата на този вид паста за зъби е като след почистването на зъбен камък – усещане за чистота, свежест и блестяща усмивка.

Пастата за зъби почиства, отстранява и предпазва от натрупването на плака и носи уникално усещане за здраве и чистота. Това ѝ свойство се крие в способността на зеолита да осигурява здравословни нива на киселинност в устната кухина, която да не позволява натрупването на плака и неблагоприятните ѝ въздействия върху здравето на венците и зъбите ни. *безлекарства.бг*

да чуе, че прави чудеса – нормализира кръвното налягане, премахва безсънието, облекчава проблеми на храносмилателната, сърдечно – съдовата и нервната система.

Как да обясним чудото

Представте си структурата на зеолита горе-долу като пчелна пита или сито. Освен това, алуминиево-силикатната му матрица е с отрицателен заряд. То ва е основателна причина отрицателните йони на

на зеолита в чужда среда, най-вече в течности, между зеолитните йони и тези на средата „домакин“, започва активен йонообмен.

Именно благодарение на това фино зеолитно „сито“ и на неговата отрицателно заредена структура, попадайки в храносмилателния тракт, зеолитът успява да улови някои вредни за организма вещества, да се свърже с тях и да ги изведе от тялото чрез червата по естествен

начин. По този начин организъмът се изчиства от отровите и успява полесно, бързо и качествено да усвои полезните вещества, които навлизат в него. А за нас това означава едно – по-добро качество на живота.

Не си мислете, че ви съветваме да ядете камъни, за да сте здрави. Може да „заредите“ водата си със зеолит, може да използвате зеолитни филтри или добавки активирани зеолит, в които да присъстват фино смлени зеолитни частици.